

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.00, za četrt leta Din 15.00, za pol leta Din 30.00; za inozemstvo Din 7.00 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na uprave Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Vir velikega zla.

Otroci tega sveta so zviti. To velja zlasti o svobodomislecih. Najprej so zavojevali meščanstvo ter ga navduševali za boj zlasti proti Cerkvi. Kot dalekovidni propagatorji so spoznali takoj, da bo imelo delavsko gibanje velik razmah, da bo preživelo meščanstvo in da bo stvaritelj ter nositelj nove družbe.

Z neverjetno previdnostjo so injicirali tudi velikemu delu delavstva svoja svobodomiselna načela. S tem so ga pahnili v objem materijalizma in napravili zlasti delavske voditelje za poslušne svoje zaveznike.

To zavezništvo pride do izraza najbolj očitno, ko prirede katoličani svoje verske manifestacije. V avgustu je bil evharistični kongres v Zagrebu. Meščanski listi so bili vsaj nevtralniji, če že ne naklonjeni. Najmanj to smo pričakovali tudi od delavskih listov. Pa smo se zmotili.

»Radniške novine« in po njih tudi »Delavska politika« so priobčile v uvodniku oster napad na katoliško hierarhijo in na katoliško Cerkev. Sicer so skušale odeti ta napad v različne frazarije, katere so od pametnih in resnih ljudi že zdavnaj zavržene kot zastarele. Clankar govori, da so zbrani cerkveni dostojanstveniki hujskali vernike k agresivnemu udejstovanju svojih načel, da se je pečala duhovščina s političnimi vprašanji in da so se sploh kazali vsi znaki srednjeveških načel. Zlasti neokusno se zaganja v sv. stolico, češ da se je zvezala s fašizmom, da ga podpira in da se skuša uveljaviti v mednarodnem svetu s pomočjo fašizma, t. j. z agresivnostjo in z nedemokracijo.

»Radniške novine« izhajajo v Belgradu in so glasilo socialne demokracije.

Ves članek kaže v vprašanih katolištva veliko nevednost. Drugače si ne moremo predstavljati takega neokusnega in izživajočega napada. Kajti pri inteligentu mora imeti tudi zagrizenost svoje meje, zlasti pa pri voditeljih gibanja, ki se imenuje delavsko in socialno.

Ne moremo namreč pojmiti, čemu naj bi se zaletaval socialni delavec v največjo versko prireditev katoličanov, h katerim se zavestno prišteva tudi velik del katoliškega delavstva. Evharistija pomeni za prepričanega katoličana središče verskega življenja. Zato tudi največji zaklad ljubezni božje. Kdor žali katoličane v tej točki, zakrivi veliko pogreško. Kajti, kako naj smatramo take ljudi za iskrene, če naj z njimi razpravljamo v skupnih delavskih vprašanjih pri skupni mizi, ko pa nimajo v sebi toliko viteštva, da bi vsaj mirno prešli preko takih manifestacij.

Clankar skuša omiliti svoje izpade s tem, da pledira za svobodno izvrševanje veroizpovedi. Vedo pa naj vsi, da smo vsi katoličani edini v vseh točkah, v katerih so razpravljali katoliški škofje ob priliki evharističnega kongresa. Za nas je merodajno stališče katoliške cerkve v vseh vprašanjih, ki se tičejo zlasti njenega poslanstva v družbi in državah ter njenega stališča v razmerju med njo in državo.

Clankar seveda tega ne razume in ne bo razumel, če bo premotriva obe oblasti z materialističnega stališča. Moral bi pa vedeti, da sta Cerkev in država dve različni oblasti. Da je Cerkev popolnoma suverena in da ni v nikaki odvisnosti od države in da le-ta po cerkvenem nauku nima pravice, vmešavati se v cerkvene zadeve.

To je star katoliški nauk. In čisto jasno je, da se te resnice poudarjajo ob velikih verskih prireditvah. Te resnice so sicer jasne in morajo biti jasne za vsakogar, kdor veruje v božanstvo Kri-

stusa. Vendar pa je vpliv človeške ošabnosti in egoizma na družbo tolik, da pozablja te bistvene resnice, na katerih sloni tudi bodočnost nje same.

Ali je potem čudno, da se pečajo škofje tudi z vprašanjem verskega pouka in celotne vzgoje otrok in se bri-gajo sploh za celotno duševno hrano svojih vernikov? Ne bi storili svoje dolžnosti, če ne bi posvetili z lučjo vere tudi v ta vprašanja. To oblast so prejeli od Kristusa samega, ki je poslal njihove prednike v svet z naročilom, da naj gredo in učijo vse narode vsega, kar jim je zapovedal.

Za nas delavce je pa posebno važno vprašanje, če je tako postopanje v korist socializma samega.

Govorimo o krizi socializma. Ta kriza je pa nastala v prvi vrsti radi tega, ker je izgubil stik z notranjostjo človeka. Bistvo socializma je namreč v tem, da je nerazdružljivo zvezan z vso človekovo dušo. Če rabi kakšno gibanje duhovnih pogonov, jih potrebuje sociali-

zem. Ti duhovni pogoni so brezpogojna vera v gibanje. Ta vera pa zahteva neoporečne in neomahljive značaje, poštenost, požrtvovalnost, brezpogojno priznanje avtoritete. Brez teh bi vedel socializem v brezduhovljenje človeka in celotnega življenja. Tak socializem bi pa bil nesmisel. To dokazuje celoten razvoj in sedanje stanje. Socializem je mogoč le na podlagi velikih duhovnih in moralnih sil! In te ima le krščanstvo! Radi tega je spoznala že velika množica socialističnih teoretikov in praktikov, da je nujno potrebno za to gibanje, da se napravi sprava med krščanstvom in socializmom, da zaveže v njem svež nov duh in da se uveljavlja v še višji meri vse njegove etične in moralne sile v službi socializma.

Vir velikega zla za socializem pri nas je v tem, da se velik del socialističnih delavskih voditeljev ne more povzpeti do take višine in ljubezni do socializma, ampak da čuti nujno potrebo še nadalje hlapčevati framasonstvu.

Ob otvoritvi jeseniškega doma.

(Iz poslanice Krekovega prosvetnega društva na Jesenicah)

Naš praznik da nas ne bi ogrel, da nam ne bi srca napolnil s kipečim veseljem, da iz njega privre solčna pesem hvalnice Bogu vsemogočnemu in vsem dobremu!

Naš praznik.

Desetletnih sanj naših mož in žena, najboljših fantov in deklet veliki cilj stoji pred nami v snovi in resnici. Dograjen je nov impozanten dom, pripravljen, da nas sprejme pod svoj gostoljubni krov, vse, ki se bore za Resnico večno in Ljubezen nestrohljivo. — Dan naš je to, dan zmage naših nad in upov.

Kakor iz groba se je ječe dvignila bo-ječa misel: »Nov dom postavimo« — in vsa svetla je pred nami bdela, kakor zvezda vodnica delu dolgih let in danes kakor solnce žari in izpričuje nam in znančcem in slovenski domovini naš idealizem, našo zmagojučo vero.

Iz sebe smo zajeli, iz notranje moči smo rasli. Nihče nas ne podpira kakor Bog! In iz Njega je solnce in iz Njega je rast, da sovrage imena božjega ves niz-zek zastira oči — resnici dneva: naši zmagi.

Hvalnice Bogu vsemogočnemu in vsem dobremu!

Mi nismo nič, le On je vse in in Njemu vse in Njega povsod!

Mi hočemo povsod Boga!

Ne pustimo ga izriniti iz sveta, ne iz mest, ne iz trgov in tudi ne iz naših vasi. Njegovih žarkov kmečki izbi, Njegove ljubezni delavski bedi, Njegovega žezla gospodi vladarski, Njegove pravice druž-bi človeški!

Babilon.

Hiša sredi Jesenic, lepa in mogočna, kdo te je krstil tako? Užaljena zločest ženskega jezika je bila. Pa zares — Babilon! Še duhovnik božji je neverjetno z glavo zmajeval — kakor Peter, kadar sta z gospodom v legendah po kranjskih zemljah romala. — »Kako, kako? Brhka dekleta, mladi fantje, skromne žene, resni možje — pa kino, pa prosveta, pa gostilna, pa javna kuhinja, pa dečje zavetišče, pa šport, pa strokovni pokret, pa sestre redovnice, pa godba — vse pod eno streho!« — Tako je vzkliknil Tomaž.

In razkazali so mu prostore in dvom je plahnel iz njegovih oči.

Sicer pa je dom družinska hiša nas vseh. V njem se moramo čutiti, kakor da smo v hramu rodne hiše materine. Mati pa uči sama in tudi vzgaja. Še za telo skrbi in v bedi tolaži in otroku že

ob zibeli poje, pa križ na čelo naredi, pa moli in za zabavo skrbi.

Evo vam materin dom!

Sama izobrazba duha je lepa kakor snežni vrh Triglava, kadar ga solnce večerno zlati, a je z njim vred mrzla — in tudi najboljši turist kaj rad zopet iz snežnih objemov v dolino hiti.

Mi hočemo zajeti celega človeka: telo in dušo in zlasti srce, da samaritanski duh zaveže med nami, da nam bo samim prijetno med sabo in toplo, ko bomo v mrzlem svetu sedeli in delali s srcem drug ob drugem.

»Se čistost ni kaj brez krščanske ljubezni!« bere duhovnik v brevirju, kaj šele bo gola izobrazba. Goličava je to, kjer je vse posekano, da se daleč vidi, neplodna in brez haska, mrzla in ohola, razkrajajoča in protikatoliška. Katolištvo hoče celega človeka in hočemo ga mi. Ustvari ga ti, hiša lepa in mogočna sredi Jesenic, po teh načelih naših!

★

Krekovo prosvetno društvo Jesenice vabi k blagoslovitvenim slavnostim novega doma v dneh od 6. do 8. septembra t. l. Program: V soboto dne 6. septembra ob 8 zvečer slavnostna predstava narodne igre »Zlatorog«, s petjem in spremljevanjem orkestra. V nedeljo dne 7. sept. ob 9 delavsko zborovanje, ob 11 promenaadni koncert pred domom, ob 3 pop. otroški akademija s spevoigro: »Sirota Jerica«, ob 7 zvečer razsvetljava doma in fanfare, ob 8 zvečer oficijelna akademija društvenih odsekov: 1. C. Millöcker: Mladi mornarji, korčnica. 2. F. von Flotow: Alesandro Stradella, overt. 3. *** Slava Prešernu, venec njegovih pesmi. 4. Deklamacija. 5. Adamič: Zabučale gore. Hubad: Potrkan ples. Sattner: Vrbica. Poje mešan zbor. 6. R. Eulenberg: Mlin v Crnem gozdu, idila. 7. H. J. Schneider: Bogastvo ljubezni, overtura. 8. Govor. 9. Simbolični nastop fantov in deklet. 10. Kronanje device iz Asumpcije. V ponedeljek 8. sept. ob 7.39 sprejem gospoda škofa in gostov. Sprevod pred dom, nato Tabor. Govor: Dr. Rožman in dr. V. Korosec. Po taboru sv. maša, pri kateri pojo združeni pevski zbori z godbo Foersterjevo mašo svete Cecilije. Po sv. maši blagoslovitev doma. Ob 3 popoldne na društvenem prostoru nastop sportnega odseka, nato prosta zabava in raznovrstne igre, godba, petje itd. Za hrano in pijačo dobro preskrbljeno. Vstopnine: K »Zlatorogu« in ofic. akadem. 10, 8, 6 in 4 Din. Otroška akadem. 4 in 2 Din. Sportni nastop 6, 4 in 2 Din.

Lepo pismo.

(Pismo škofa dr. Rožmana kot odgovor na pozdrav rudarjev-romarjev z Brezij.)

»Lepo Vas prosim, da na primeren način naznanite rudarjem, ki so mi po Vas poslali lepi brzojavni pozdrav iz naših Marijinih božjih potov, mojo najiskrenejšo zahvalo. Vedno sem v mislih in s srcem pri delavcih, posebno zadnje mesece, ko me je srce bridko bolelo, ko sem čital in slišal o njihovi bedi in nevarnosti, da ostanejo brez zaslužka. Tedaj sem prosil Boga, naj mi pokaže in da modrosti in moči, da bi mogel za nje in njihove družine kaj storiti. Pravica in ljubezen naj se združita, da uredita delavstvu, ki za napredek človeštva temelje polaga s svojim delom, položaj, ki mu po božjih načrtih gre. Trdno upam, da bo prišlo do tega po potih evangelija — a le z našim požrtvovalnim delom. Bog hodi počasi, ker je večni, a njegov korak je siguran. A Bog je pravica in ljubezen, in v tem je svetost njegova. — Bog blagoslovi Vas in Vaše delo! — Udani Vam

† Gregorij Rožman, škof.

To prelepo pismo kaže veliko in globoko zavzetost našega novega škofa za bedo naših rudarjev in vsega proletarijata. Za te besede, ki naj bodo bodrilo vsem, kateri se v delavskih organizacijah ali sicer borijo za delavske pravice, smo našemu gospodu škofu iz srca hvaležni.

Gibanja.

V zadnjem času se je vršilo po poročilih dnevnega časopisja več sestankov voditeljev bivših meščanskih strank z voditelji današnjega režima. Zlasti so bili ti sestanki pogosti zadnje dni, ko je bil na Bledu skoraj ves ministrski svet.

Po teh sestankih so se sešli v Zagrebu nekateri voditelji bivše hrvaške kmečke stranke in so sklenili poslati vladi razne zahteve glede aktualnih dnevnih vprašanj, posebno kar se tiče gospodarstva.

V Ljubljani se je vršil v navzočnosti ministra Schwegla sestanek bivših aktivnih politikov iz samostojne demokratske stranke in samostojne kmetijske stranke. S sestanka je bila poslana predsedniku vlade resolucija, ki poudarja popolno složnost teh politikov in da so pripravljeni prijeti za organizirano delo v smislu kraljevega manifesta in izjave predsednika vlade od 4. julija tega leta. Resolucijo so podpisali poleg ministra Schwegla še dr. Kramer, Pucelj, dr. Puc, dr. Novačan, Prepeluh, Pipan, ing. Zupančič, dr. Kukovec, Ribnikar, dr. Marušič, Tavčar in dr. Zupančič. — Podobne izjave so poslali napredni javni delavci s sestankov, ki jih je imel dr. Kramer, tudi s Stajerskega in Prekmurja.

Ti pojavi so gotovo pomembni za nadaljnji razvoj naše notranje politike, ker moremo pri tem zaznamovati dejstvo, da daje vlada s svojo iniciativo političnemu življenju pogon v smislu izjave predsednika vlade od 4. julija. V tej izjavi je predsednik vlade odločno pobil vsako nado na povrtnih bivših političnih razmer. Sedaj so se ti bivši politiki odločili, da odločno in organizirano delujejo v smislu izraženih programatičnih smernic sedanje vlade. Iz tega sledi, da je v nastopu nova grupacija, ki bo poleg vlade nositeljica in zastopnica državnega programa.

Delavski tabor
7. sept. pri Sv. Križu
nad Dravogradom
Po 9. maši govori

prof. Prijatelj Iv. in Rozman Još.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Železničarski vestnik.

Konferenca železničarskih organizacij v Celju.

Dne 3. avgusta 1930 se je vršila v Celju konferenca železničarjev. Te konference so se udeležile vse organizacije železničarjev razen UJNZB, ki je bilo tudi povabljen, a je sodelovanje odklonilo. Zakaj, vemo! Konferenco je sklical v sporazumu z drugimi organizacijami Ujedinjeni savez železničarjev Jugoslavije, da zavzamejo železničarji svoje stališče glede vseh perečih vprašanj železničarskega stanja. Dnevni red je bil sledeči:

1. Predlogi za izmenjavo delavskega pravilnika.
2. Splošni položaj železn. delavcev.
3. Novi pravilnik o voznih ugodnostih.
4. Sprememba zakona o drž. prometnem osebju.

Konferenca, katere so se poleg zastopnikov večine železničarskih organizacij udeležili tudi zastopnik ljubljanske železniške direkcije in zastopnik zagrebške železniške direkcije ter zastopnik ljubljanske Delavske zbornice, je potekla jako stvarno, v najlepšem redu in se je videlo, da je bila skrbno pripravljena, dobro organizirana in da so se vsi udeležniki zavzeli resnosti položaja, v katerem se nahaja železničarski stan. Debata koncem referata saveznega tajnika g. Stankota je bila živahna, stvarna. Končno je bila soglasno izvoljena 10 članska komisija, ki je imela nalogo, na podlagi iznešenih dejstev in predlogov izdelati potrebne predloge in resolucije, ki so bile poslana na merodajna mesta.

Prometnemu in finančnemu ministru sta bili odposlani brzojavki, v katerih je konferenca zahtevala izplačilo razlike iz leta 1923. in 1924., na katero čakajo delavci že 7 let.

Konferenca zahteva ureditev delavskega vprašanja s posebnim zakonom in ne s pravilnikom, ker pravilnik se more vsak čas menjati in ne pomeni nikake definitivne rešitve. S 1. julijem 1930 uveljavljeni pravilnik o pomožnem osebju naj se sprejme kot podlaga za definitivno rešitev delavskega vprašanja. V novem zakonu naj se vpoštevajo vse določbe zakona o zaščiti delavcev, navodil o delavskih zaupnikih, delavstvu se naj prizna koalicijska pravica in pravica intervencij. Kot podlaga za delavske plače naj služi faktična potreba delavca, to je eksistenčni minimum in naj se zagotovi avtomatično povišanje plač odn. napredovanje. Zajemci naj se osemurni delavnik, stalnost osebja ter naj se ukinejo brezplačni dopusti in možnost znižanja delovnega časa z zvišanjem plač. Zajemci naj se stalnost in sprejemanje v pokojninski fond po dosedanjih predpisih, to je po enem letu službe in pravico do polne pokojnine po istih službenih letih kakor je to predvideno za nastavljen osebje (po 25 odn. po 30 letih službe in ne šele po 42 letih). Uprava pokojninskega fonda naj bo paritetna in naj se vsi dosednji člani fondov prevedejo v novi pokojninski fond brez naknadnih doplačil, za kar naj se uporabi premoženje dosedanjih fondov. Delavstvu naj se zagotovi delovna obleka ter sporedni dohodki, onim pa, ki vrše službo nastavljenec, naj se najkasneje v teku treh let zagotovi nastavitve. Uvedejo naj se paritetne disciplinarne komisije, v katere bo delavstvo moglo imeti popolno zaupanje.

Vsi železničarji solidarno zahtevajo, da se novi pravilnik o voznih ugodnostih izmenja v toliko, da prejmejo vsi vpokojenci, ki so bili vpokojeni s polnimi službenimi leti ali pa radi bolezn ali nezgode, nadalje vsi delavci, ki so služili pri železnici 30 let ali bili provizionirani ali vpokojeni radi bolezn ali nezgode, iste ugodnosti, ki so jih uživali ob času upokojitve, to je »oplatničenice legitimacije« s pravico do poljubnega števila režijskih voženj. Miloščinariji, rentniki in oni železniški delavci, ki niso bili člani provizionskega fonda pa so služili pri železnici 30 let ali so pa morali predčasno izstopiti radi bolezn ali nezgode, a so imeli tedaj najmanj 15 let službe, naj prejmejo tudi legitimacije. Vse vozne ugodnosti naj se odobri tudi adoptiranim otrokom, ki imajo že po občem državljskem zakonu več pravic kot pastorki, ki imajo njih stariši do njih vse obveznosti kakor do zakonskih otrok. Delavci in pomožno osebje naj prejme po enem letu službe listne legitimacije s pravico do 4 režijskih vo-

ženj mesečno. Po treh letih službe naj se te legitimacije zamenjajo z oplatničenicami. Pod izrazom »uslužbenec« naj se vedno razume tudi delavec odn. pomožno osebje. Delavcem in njih rodbinskim članom naj se odobri odnosno preskrbi ena recipročno prosta odnosno polovična vozovnica v inozemstvu. Konferenca je poudarjala, da kršijo nekatere sedanje določbe zlasti glede upokojecev proglas g. ministra za promet 100. br. 3 od 1. septembra 1923, v katerem se je železničarjem južne železnice zagotovilo vse dotedanje pravice, kar jim je zagotavljal tudi zimski akord ter imajo upokojenci-železničarji bivše južne železnice na podlagi določb iz leta 1923. pravico do neomejenega števila režijskih voženj.

K zakonu o državnem prometnem osebju je sklenila konferenca soglasno naslednje spremembe: Ukine naj se zadnji odstavek člena 7. zakona o izmenjavi zakona o državnem prometnem osebju z dne 16. julija 1930 ter se naj še nadalje izplačuje 20 odstotna eksekutivna doklada, ki je bila vsemu eksekutivnemu osebju priznana kot doklada za težjo in naporno službo na progi. Novo vpeljana službena doklada uradnikov I-9 naj se poviša na višino doklade uradnikov I-8; na isto višino naj se poviša službena doklada uradnikov II-3 in II-4 ter II-5; pri dosedanjih grupah II-2 in II-1 pa naj bodo doklade v iznosu Din 600 ozir. Din 920, uradnikom II. kat. 1. in 2. skupine naj se da službena doklada Din 450 mesečno, ostalim skupinam III. kategorije ter zvaničnikom I-1 in I-2 ter II-1 pa Din 400 mesečno, vsem ostalim uslužbencem pa doklado po Din 350 mesečno. Službena doklada naj se izplača vsemu osebju brez razlike kategorij in zaposlenosti in naj se jo prizna tudi delavcem, če ti vrše službo nastavljenec. Doklada naj se vračuna v pokojnino vsem, ki so bili vpokojeni po določbah zakona o državnem prometnem osebju.

Vprašanje o izmenjavi zakona o drž. prometnem osebju smatra konferenca zelo nujnim ter apelira na g. ministra za promet, da skliče pred uveljavljenjem spremembe zakona anketo zastopnikov železničarskih organizacij, zasliši njih mnenje ter ga pri spremembi zakona vpoštevava. Konferenca posebno poudarja nujno potrebo ukinitve položajnih plač ter uvedbo povišanih osnovnih plač z avtomatičnim napredovanjem, uvrstitev v posamezne kategorije le po strokovni izobrazbi ter uvedbo vsaj paritetnih disciplinskih komisij. Detajlne predloge za izmenjavo zakona so predložile vse železničarske organizacije že opetovano g. ministru za promet ter pričakuje delegatska konferenca, da bodo ti predlogi tvorili osnovno za izdelavo novega zakona o državnem prometnem osebju. Z novim zakonom naj se tudi reši starostno zavarovanje in ustanovi avtonomen penzijski fond ter zboljša položaj starovpokojecev.

Konferenca je zborovala od 10.25 do 15.20 s presledkom 50 minut za obedovanje. Delegati so zapustili konferenco z zavestjo, da so storili svojo dolžnost in v upanju, da delo ne bo zaman in da bodo tudi drugi storili — svojo dolžnost.

Iz organizacije.

Korak naprej!

Dne 11. julija 1930 je potrjeno deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani pravila naše stavbene in kreditne zadrage »Železniška družina«.

»Železniška družina, stavbna in kreditna zadruga železniških uslužbencev ter upokojecev Dravske banovine, registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani« ima namen preskrbovati svojim članom poceni stavbne parcele, lastna domovja in stanovanja v Ljubljani oziroma v Sloveniji s tem, da kupuje, novo gradi ali prezidava primerna domovja ter jih članom prodaja ali oddaja v najem, oziroma posreduje pri nakupu oziroma pri prodaji raznih zgradb oz. objektov ter končno pri gradbi sami kot taki za svoje članke; ter končno, da snuje in ustanavlja pod svojim okriljem taka podjetja, ki so v tesni zvezi s stavbnim poslom kot takim na primer opekarne, apnenice, kamnolome, delavnice za pripravo stavbnega lesa itd. ter preskrbuje svojim članom posojila.

Zadružna pogodba (statut) z dne 27. maja 1930: Vsak zadržnik jamči s svojim oporavnim deležem in pa z dvakratnim žniskom istega. — Oznani se izvir-

šujejo po objavi v listu »Narodni Gospodar« ali pa s pismenimi obvestili.

Načelstvo obstoja iz najmanj 7 članov. Člani načelstva so:

Vajda Vladimir, Rajnar Josip, Gorše Franc, Pregelj Ivan, Vidovič Franc, Pavlič Franc, Mrežar Franc, vsi železniški uradniki v Ljubljani in v okolici.

Železničarji — člani »Prometne zveze« — pristopajte k novi stavbni in kreditni zadrugi, ki je že kupila po eno večjo parcelo v Ljubljani in v Mariboru, kjer bo zidala do 60 stanovanjskih hišic za svoje

Za informacije se obračajte na naslov: Vajda Vladimir, železniški višji uradnik, Ljubljana-Moste, odnosno na »Prometno zvezo železničarjev Jugoslavije«, Ljubljana, Emonska cesta št. 10.

Vabilo. Dne 9. septembra 1930 ob 20 bo predaval v dvorani Delavske zbornice tajnik mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij g. Serrarens o delu krščanskih strokovnih organizacij. Člane vabimo, da se predavanja, ki bo prevajano v slovenščino, v obilnem številu udeležijo. **Za vse službe proste člane udeležba častna dolžnost!** — Osrednji odbor.

Vsem skupinam in plačilnicam!

Poročajte o vsakem sestanku, tečaju itd. osrednjemu odboru v Ljubljani v kratkem dopisu za »Delavsko pravico« odn. za »Železničarski vestnik«.

Agitirajte za »Prometno zvezo železničarjev Jugoslavije« med neorganiziranimi železničarji. Naj ne bo železničarja, ki ne bi bil organiziran. Vsi za enega, eden za vse! V skupnosti je moč!

Kovinarji.

Jesenice. Tovarna KID je dne 24. avgusta obvestila glavnega zaupnika delavstva pri KID, da si v bodoče osvaja za praznovanje samo sledeče praznike: Novo leto, Sv. Jožef, Sv. Rešnje Telo, Vsi sveti, božični dan.

Krščansko socialistični kovinarji na Jesenicah in Javorniku smo se v nedeljo zbrali na skupnem sestanku in smo odločno protestirali proti okrnjenju praznikov od strani KID. Sklenjena je bila sledeča resolucija, katera je bila poslana glavnemu zaupniku: Članstvo organizirano v strokovni skupini kovinarjev Jug. strokovne zveze na Jesenicah in Javorniku vztraja glede praznovanja praznikov na stališču svojih starih pravic, zajamčenih z zakonom kakor tudi po kolektivni pogodbi. Gorenjo resolucijo sta podpisali obe navedeni skupini. —

Uverjeni smo, da bodo tudi ostale organizacije zavzele slično stališče v svrhu zaščite do sedaj pridobljenih pravic.

Kranjska industrijska družba naj se briga, kako bo zaposlila delavstvo v delovnih dneh, da ne bo treba vsled pomanjkanja dela odpuščati delavstva.

Članstvu skupine Jesenice in Javornik sporočamo, da glede na zakasnitev prihoda glavnega tajnika kršč. strokovne internacionale, tov. Serrarensa, delavsko zborovanje v nedeljo 7. t. m. odpade. Zborovanje pa se vrši zato v sredo 10. septembra ob 8 zvečer. Prosimo članstvo, da se tega važnega zborovanja v polnem številu udeležijo.

Papirničarji

Zahvala. Podpisani se iskreno zahvaljujem vsem delavcem in delavkam v tovarni v Medvodah, ki so mi priskočili na pomoč v dobi moje bolezn in zbrali 250 Din. — Vsem iskreni: Bog plačaj! Ribič Franc, l. r., Smlednik.

Krekova knjižnica.

Ali že veš, katere knjige so izšle v Delavski založbi oz. Krekovi knjižnici? 1. Proletarske novele, povesti danskega pisatelja. — 2. Sv. Boštjan iz predmestja, pretresljiv roman iz življenja v vele mestu. — V zalogi je Žena z zaprtimi očmi, roman iz življenja v Parizu. — Delavski koledarček za leto 1931. — Še ta mesec pa izide Okrožnica Leona XIII. (Rerum novarum). — Naša mlada jaložba, podpiraj jo!

Delavski koledarček

Delavski koledarček za leto 1931 je izšel! Ta reden spremljevalec vsakega delavca je že povsod tako priljubljen, da ne potrebuje več posebnega priporočila. Poudarimo pa v tem letniku izredno praktično ureditev, ki bo služila vsakemu delavcu povsod. — Skupine in posamezniki, segajte pridno po njem! (Izvod 10 Din, naroča se pri Delavski založbi, Delavska zbornica v Ljubljani.)

Najcenejši nabavni vir

je naše

I. delavsko

konzumno društvo,

ki ima sledeče prodajalne:

1. Kongresni trg 2
2. Dunajska cesta 38
3. Zaloška cesta 15
4. Sv. Petra cesta 87
5. Florjanska ulica 5
6. Cerkevna ulica 21
7. Celovška cesta 57
8. Glince, Tržaška 11
9. Rožna dolina III./5
10. Zgor. Šiška, Vodnikova 24
11. Dev. Marija v Polju
12. Svetje-Medvode
13. Sora-Medvode
14. Škofja Loka
15. Kranj
16. Križe
17. Tržič
18. Struge
19. Žuženberg
20. Sv. Križ pri Kostanjevici
21. Bloke
22. Trbovlje II.
23. Trbovlje-Vode
24. Rajhenburg
25. Senovo
26. Poljčane
27. Makole
28. Ruše 35
29. Lobnica-Ruše
30. Brezno
31. Guštanj
32. Prevalje
33. Mežica
34. Černa

Prodaja se le članom.

Član postane lahko vsak, če se prijavi v prodajalni.

Delež 25 Din, pristopnina 5 Din, jamstvo samo še enkratno.

Letno se razdeli med člane na 3% dividendi nad pol milijona dinarjev.

Cene najugodnejše!

Zelo zanimivo.

Postopanje glavnega obratnega zaupnika v obratih KID na Jesenicah g. Jurija Jerama ob priliki intervencije radi preteče redukcije, smo jasno in odločno ožigosali. Naše stališče je bilo popolnoma nepristransko in objektivno, zato tudi resnično.

Tega se je zavedal tudi člankar v »Delavcu« od 25. avgusta. Ni hotel, od nosno ni mogel dati za svoje bravce zadovoljivega odgovora. Radi tega je izbral drugo pot. V članku »Zanimive konstatacije« je hotel prav težko udariti po krščanskih socialistih. Zato se je zatekel k zgodovini. Od nekdaj je privlekel poročilo Kranjske industrijske družbe na Jesenicah o štrajku leta 1904., katerega so vodili krščanski socialisti kot najmočnejša organizacija. To poročilo ugotavlja, da je štrajk propadel, ker ga ni podpiralo celotno delavstvo. Posledica tega je, da sta morala oba župnika intervenirati pri vodstvu, da ni izlilo svoje jeze nad delavskimi voditelji.

Člankar napravi tak zaključek, češ da so krščanski socialisti vodili neresen boj in da so radi tega propadli pri štrajku.

Če se je kje kakšen demagog urezal, se je v tem članku. Napravil je dve veliki napaki. Prvič to, da se je zatekel k zgodovini. Zgodovina je neizprosna, ne pusti, da bi jo kdo izrabljajal za nepošteno namene. Zgodovina je tako nepristranska, da bo morda enkrat tudi pojasnila povest o strojnicih in delavstvu.

Drugič, da se poslužuje člankar, da bi pobil svojo delavsko sotovariško organizacijo z dokazi, ki so jih iznesli podjetniki.

Zadnje namreč dokazuje, da nima člankar v sebi tistega delavskega duševnega razpoloženja, kakršnega bi moral imeti vsak zavedni delavec v današnji dobi, tembolj delavski voditelji. Pošten delavec bo rekel k takim metodam — feji!

Štrajk, katerega omenja zadnji »Delavec«, služi našim delavskim borcev na Jesenicah le v čast. Iz poročila ravnateljstva KID je razvidno, da je štrajk propadel radi tega, ker je del tovarišev stal ob strani, odnosno v sredi boja zapustil fronto in padel takorekoč v hrbet ostalim tovarišem. Ker so pa bili naši ljudje vedno disciplinirani — če izvzamemo slučaj nepokorščine v najnovejšem času —, je jasno, da je počenjal to izdajstvo tisti del, ki ni bil v taboru krščanskih socialistov. Edino to izdajstvo dokazuje poročilo, katerega se je poslužil člankar v »Delavcu«. Pač še nekaj: Da smo bili vedno na svojem mestu in da se nismo ustrašili niti skrajnih sredstev, če so bila potrebna za brambo delavskih pravic.

Pa še ta baharija z uspehi. Le nikar ne tako ošabno. Uspehe žanje delavstvo v obratih le takrat, če je disciplinirano in solidarno. In to zavednost smo ustvarjali tekom desetletja ravno mi. Tukaj žanje svoje uspehe ravno naš duh, naša

načela, ki uče, da mora biti delavec vedno pošten in biti pripravljen tudi na žrtve. Radovedni smo, kako bi izgledali ti uspehi, če bi hoteli vsi krščanski socialisti, tisti, ki so organizirani in tisti, ki niso organizirani, iti po poti svojih tovarišev-opozicionalcev iz leta 1904. Toda vpada v hrbet ne boste od naše strani doživeli, kadar treba iti v boj za delavske pravice. Tak je resničen obraz tega zlogovorniškega poročila.

Žalostna resnica.

To, kar hočem povedati, ni povest, ampak kbridka, še prav sveža resnica, s katero vam hočem, dragi sotrpini, pokazati, kako naši delodajalci iz delavske nezvesti kujejo mastne profite, med tem ko delavci in njihove družine stradajo. Ni še dolgo tega, ko sem imel priliko neopažen slišati razgovor dveh gospodov delodajalcev, katerih podjetji se nahajata v neposredni bližini Ljubljane.

Gospoda sta se razgovarjala o raznih težnjah, s katerimi se ima boriti delodajalec v današnjih nezdavnih gospodarskih razmerah. Menila sta se o konkurenci, ki vlada med delodajalci, in sta bila ene misli, da bi konkurence ne smelo biti med njimi, ker so vendar vsi organizirani in končno ima tudi vsak posameznik (delodajalec seveda) pravico do obstoja in poštene eksistence.

Ko sta obdelala to poglavje, je prišel na vrsto razgovor o delavstvu. Eden toži drugemu: kako malo razumevanja je med delavstvom za težkoče, s katerimi se mora boriti delodajalec. Niti tega ne čujejo priznati, da jih delodajalci živimo in če nas ne bi bilo, bi morala vsa ta delavska drhal poginiti. Potem pa še ta predznost, da zahtevajo vedno več pravic, vedno višje plače, katerih podjetje ne prenese. V mojem podjetju, pravi gospod, so si delavci zmislili, da se organizirajo. Skušal sem na vse načine to preprečiti, pa se mi ni posrečilo. Odkar so organizirani, so postali še bolj predrzni in samozavestni. Prej, dokler niso organizacije poznali, so znali prositi magari tudi kleče, sedaj pa ne poznajo nobehe prošnje, ampak zahtevajo, kot da sem jim dolžan dati. Pa ne samo to, še tisoč drugih sitnosti mi povzročajo. Našteli so mi celo vrsto zakonov in predpisov o njihovi zaščiti in pravicah. Vsa ko manjšo stvar ožigosajo za krivico, čeravno vedo, da človek, ki ima polno važnejših opravil, ne take stvari nima časa misliti.

Vidiš, dragi moj, se oglasi drugi. Pri mojem podjetju, ki zaposluje 70 delavcev, vsega tega ni, zato mi delavci ne delajo nikakih sitnosti. Jaz sem jih pa kar sam organiziral tako, da nobenemu od njih ne pride na misel še kaka druga organizacija. Če te zanima, pa poslušaj: »Izmed 70 mojih delavcev sem izbral nekaj največjih tepcev in sem jih poklical v pisarno, kjer sem jim priznal, da jih smatram za najboljše in seveda tudi za najpridnejše delavce. Da jih uverim o resničnosti priznanja, sem jim obljubil

bil malenkostno zvišanje plač pod pogojem, da o tem pred ostalimi delavci molčijo, da ne bo nevoščljivosti. Obljubil sem jim, da jim bom pozneje zopet nekaj zboljšal, če bodo pridni. S temi delavci sem sestavil posebno delovno partijo, ki sem ji izročil gotovo delo v izvršitev. Na to sem izbral ravno toliko število drugih, ki sem jim izročil enako delo v izvršitev. Tako sem imel dve partiji. Sestavil sem še tretjo in četrto. Oni iz prve partije so delali kot norci in so z delom prehiteli ostale partije, vmes pa so delali na ostale partije opazke, češ, tako se mora delati. Ker ostali niso hoteli ostati zadaj, se je pričelo med njimi pravcato tekmovanje, kdo bo več naredil. Če je pa v tej tekmi kaka partija omagovala, sem jo sam bodril, češ pogledite druge! Vas smatram za najboljše, vendar ne boste zaostajali za drugimi. Delo gre na ta način hitro izpod rok.

Sveti Boštjan iz predmestja.

(Herwig-Tominec. Krekova knjižnica 2. Izdala in založila Delavska založba. — Ljubljana, 1930.)

S to drugo knjigo se je Krekova knjižnica dobro predstavila pred našo čitateljsko javnostjo. Okus je bil dober in blago se samo hvali. Od Nöxejevih beletrističnih slik, novel, v katerih nam — vsaj ponekod — dovršeno in živo razkriva vso bedo in razmerje proletarijata, je krenila s to knjižico v vališče vsega socialnega zla: k človeku samemu. Ni glavna krivda težkemu in zapletenemu stanju »nižjih« slojev proletarijata dejstvo, da pripadajo zakletemu in že na tej zemlji stradajočemu krogu nemaničev, krivda marveč tiči globlje, bliže, neposredneje: v tebi, v meni, v vsakem posamezniku. Tega skritega koreninšča vsega socialnega zla ne najdemo materijalistični socialisti, ki ga iščejo v socialnih razmerah, v momentanih položajih, v neenaki proporejji denarja in imetja. A vsako tako pehanje za izboljšanje socialnih razmer le začasno pokaže kak uspeh, ker je le pehanje za izboljšanje razmer zaradi mojega osebnega trpljenja in ni posvečeno in poduhovljeno v pravcu borbe za izboljšanje takih razmer v bodoči družbi. Ne zaradi mene, zaradi te družbe, ki trpi nepotrebno nesrečo, krivico in zločine in končno zaradi človeka sploh, ki mu pripada gospodarska vloga in Stvarstvu, ki pa je danes postavljen pod nivo svojega dostojanstva: za prenovo in osrečenje tega človeka gre, ki je osnovna stanica druž-

be, ki pa je danes in grozi tudi v bodoče biti oropan onega čistega, naravnega veselja otroštva božjega, ki ga pogreša, a ima pravico do njega v smislu človeškega dostojanstva in božjega sinovstva.

Ne za osebno udobje na zemlji, za duhovni podvig, za posvečenje človeka gre borba krščanstva. Za ono duhovno stopnjo v prenovitvi človeka gre, kjer je šele prava, rodovitna baza za ono najvišje, kar daje smisel in božansko leto, za ljubezen do Boga, za ljubezen do bližnjega. Do te višine in stopnje je naša skupna dolžnost, da dvignemo človeka, ker le tako bo prišla sreča med nas, kraljestvo božje na zemljo. To je pa obenem ona edino trajno, večnostno uspešna in izdatna pot za izboljšanje in preprečenjem socialnega zla, ki danes tlačí človeštvo v splošno nesrečo in pogubo.

Nehote sem se spomnil na številne take organizacije, ki na žalost, sramoto in pogubo delavstva obstojajo v mnogih podjetjih. O delavec, kdaj boš spregledal? — Eden s tankim sluhom.

Ta pot pa ne more biti lepše, ganljivejšje in prepričevalnejše prikazana, kakor nam jo kaže Sveti Boštjan iz predmestja. Pa še nekaj nam določno pokaže ta knjiga: dvojno pot, dvojen način služenja Bogu. Dušni pastir, izpopolnjuje se v samostanu nenadno začuti ves udar besed Kristusovih: »Glejte, pošiljam vas kot jagnjeta med volkove.« Samostanska kontemplacija ga ne zadovolji. Kakor Pavla na poti v Damask, ga

ne politične pozornice, so vstali in so danes močen gospodarski in politični činitelj v srednji Evropi. Uboga jugoslovanska raja, ki jo je politični svet že skoraj izbrisal iz kroga politike, je danes najmočnejša politična tvorba na Balkanu in važen politični in gospodarski činitelj v srednji Evropi. Nezlomljiva volja vseh teh zaslužjenih narodov in njih vztrajno delo sta privedla do sedanjega stanja.

Tudi Panevropa ni nedosegljiv ideal. Treba pa je zanjo veliko propagande. Treba je predvsem popolne preorientacije mišljenja in čuvstev posameznih narodov, Narodnostna čuvstva, t.j. simpatije in antipatije so namreč zelo spreminljiva. V veliki večini je evropsko nacionalno sovraštvo umetno in ni utemeljeno v naravi posameznih narodov. Z gojitvijo zavesti skupnosti bi to umetno sovraštvo v zelo kratkem času popolnoma splahnelo. V evropski konfederaciji bi bila glavna težnja državljánov vseh držav pospeševanje skupnega blagostanja in politične vzajemnosti. Za ta cilj je vredno, da si prizadevamo in potrebno, da ga imamo neprestano pred očmi, da zanj agitiramo in prepričujemo vsakega posameznika ter da zlasti gojimo zavest medsebojne strpljivosti in skupnosti. Panevropa bo potem v zelo kratkem času uresničena.

(Konec.)

Dr. A. S.:

Panevropa.

(Nadaljevanje.)

Napram izvenevropski konkurenci bi se zaenkrat pač še morali zavarovati z zaščitnimi carinami. Treba je namreč pomisliti, da imamo mi — naši delavci — s svojo kulturo in civilizacijo mnogo večje življenjske potrebe, kakor jih ima kak kitajski kuli ali afriški črnc. Zato pač naše delavstvo ne more vzdržati trenutne konkurence s skoraj brezplačnimi močmi. Napram Ameriki pa bi se gospodarska politika prilagodila po načelih vzajemnosti (reciprocitete). Ako bi Amerika trdovratno vzdrževala svojo carinsko zaščito, bi ji Evropa vrnila milo za drago. S padcem teh zadnjih plotov pa bi se pričela popolna svobodna svetovna trgovina, ki bi stalno pospeševala blagostanje, predvsem delavsko, predpostavljajoč seveda pravično gospodarsko ureditev in družabni red.

Tako gospodarsko zblizanje in skupnost pa ni mogoče brez političnega sporazuma. Danes poudarjajo vse narodnostne države, da se morajo potem, ko so se politično osvobodile, osvoboditi popolnoma tudi gospodarsko. Državniki poudarjajo namreč, da je narodna in politična neodvisnost mogoča edinole, če je zagarantirana tudi gospodarska neodvisnost. Dovolj tehtno lahko podprejo ta

svoj nazor s sklicevanjem na preteklost. Zato opravičujejo gospodarsko politiko zaščitnih carin s tem, da je ta nujno potrebna za narodnostno in politično svobodo. To je deloma res. Deloma pa taka politika neti medsebojno zagrenjeno konkurenco, pojačeno z nacionalnim sovraštvom. Proces te medsebojne ljubosumnosti in sovraštva se navadno zaključí z vojno in tako vodi sodobna politika za gospodarsko in narodnostno osamosvojitve malih evropskih drobcev do novega krvavega obračunavanja.

Z ustvaritvijo evropske gospodarske enote bi to ostro medsebojno nasprotovanje odpadlo, oziroma bi se vsaj izdatno omililo. Evropski narodi bi uvideli, da je njihova rešitev in njihovo blagostanje odvisno od medsebojnega razumevanja, strpljivosti in sloge. Bojevitost, ki se kaže sedaj v raznih nacionalnih nasprotjih, bi izginila in bi se izražala mogoče le še napram drugim svetovnim močem, če bi na kakršenkoli način ogrozile mir in blagostanje Evrope. Sicer bi veljalo načelo neumešavanja v zadeve ostalih štirih velikih svetovnih tvorb.

Z uresničitvijo Panevrope bi se zelo okoristili tudi mali narodi, ki so danes zatirani zaradi nacionalne nestrpljivosti in zaradi gospodarske konkurence med posameznimi državami. Združene evropske države bi seveda ne ukinile suverenosti posameznih sedanjih držav in bi se tudi ta vrhovna organizacija ne vmeša-

vala v notranje razmere posameznih držav. Toda že rahla skupnost v gospodarski politiki ter deloma tudi v obli zunanji politiki bi privedla bojevitve narode k pomirljivosti in uvidevnosti. Sonarodnjaki, ki so danes razdeljeni v več držav in katerim je medsebojno kulturno občevanje in skupno življenje onemogočeno, bi z ustvaritvijo Panevrope veliko pridobili. Čim bi namreč padle gospodarske meje, bi tudi politično ne bile več tako neprehodne, da bi onemogočale občevanje in sožitje članov enega naroda v več državah.

Panevropa bi pustila popolno svobodo vsem narodom in državam v njih izživiljanju. Kljub temu pa bi bila lahko vsaj najvišja moralna instanica za odpravo najbrutalnejših krivic, ki bi se še godile bodisi v narodnostnem, bodisi v političnem oziru v posameznih državah.

Vsaka pot navzgor je zvezana z raznimi neprilikami in težavami. Vedno so malodušneži, ki majejo z glavó in obupujejo, preden so se dela in poti resno lotili. Toda zgledi v zgodovini nam kažejo, da se dajo dobre misli uresničiti in udeležiti kljub vsem težkočam. Zlasti Slovani imamo živ zgled v lastni zgodovini, kako se z vztrajnostjo, žilavostjo, samozavestjo in zaupanjem da doseči velik cilj. Razkosana in razbita Poljska je po stoletjih vstala kot mogočen činitelj v Evropi. Čeli, ki so bili na Belí gori do smrti potolčeni in zbrisani iz svetov-

presune klic teh besed. Iz mirnih samostanskih zidov se odpravi med svet. Živi od rok svojega dela in zaslužek razdaje revežem. Kamorkoli pride, povsod učinkuje vzgled njegove ljubezni in človekoljubnosti, s komerkoli pride v dotiko, namah vpliva na grobost razmer, ki jih s svojo nesebičnostjo omili. Ob čitanju mi je prišla na misel »Anima«. A konec pokaže razločno duhovno stanje današnjega povprečnega človeka: še vedno smo dovolj živalski in farizejski, Kristus bi bil križan tudi danes. Kristusa bi križali, kakor so gonski ljudje — žal tudi proletarijat — nazadnje usmrtili in oskrunili Svetega Boštjana iz predmestja. Socialne krivice ne bodo odpravljene in trajno omiljene z nasilnimi revolucijami razmer, ki temelje na goli sebičnosti prizadetih, one bodo marveč odpravljene šele tedaj, kadar se bodo bogatini zavedli svoje odgovornosti, vsi pa izvedli neizprosno revolucijo v samem sebi, oblekli res novega človeka. O tem nas prepriča lepa, resnična, najbolj sodobna zgodba o Svetem Boštjanu iz predmestja.

Prevod je gladek, v predgovoru nam prevajalec kratko oriše življenjsko pot pisca te knjige. Na koncu prinaša še odlomek iz romana: »Pride ura.« Če je še nimaš, jo naroči!

E. B.

Krščanski strokovni pokret v Nemčiji.

Ekonomske položaj je bil v Nemčiji preteklo leto nezadovoljiv. Če je kljub temu organizacija krščanskih strokovničarjev napredovala številčno in gospodarsko, se v napredku zrcali le rastoča moč krščanskega delavskega gibanja, medtem ko je moral priznati tajnik amsterdamske marksistične internacionale Sassenbach stalno propadanje rdeče internacionale — posebno v evropskih državah.

Nemška krščanska strokovna zveza združuje vse delavske stroke. Od prejšnjega leta je pomnožila svoje članstvo za okoli 25.000 članov in dosegla številko 792.127 članov. Zveza združuje vse delavske stroke, ki so se združile v Nemčiji. Zveza je namreč članica svetovnega nazora organizirano v svoji nameštenski zvezi (okoli 350.000 članov) in

da štejejo krščanske delavske in nameštenske organizacije skupaj precej čez 1.100.000 članov. Napredek zaznamuje 13 strok. Najmočnejši so kovinarji (124 tisoč članov), ki skušajo kot organizacija hoditi vedno bolj svojo neodvisno pot. Članice je 126.000. Po pokrajinah je organizacija najmočnejša ob Renu (202.000). Dohodkov so imele organizacije 27 milijonov 634.000 mark in zaznamuje pet milijonov prebitka. Organizacije so imele v upravih socialnega zavarovanja 1214 zastopnikov, 1785 v delavskih sodiščih, 3280 pa v raznih komunalnih in političnih korporacijah. S tem se krščanske strokovne organizacije niso le uveljavile, ampak so dosegle na vseh poljih lepe uspehe in cilje.

To pa so mogle le na ta način, da so imele pred očmi le koristi delavstva in bile od povsod neodvisne. Njihovi člani pripadajo politično raznim strankam. Organizacije se ne navezujejo in niso navezane na nobeno politično stranko. Poudarjajo le svoje stremljenje in jim je dobrodošla pomoč kogarkoli. Tega njihovega položaja tudi nihče ne poskuša rušiti, ker bi naletel na splošen odpor vseh organiziranih stotisočev. Tako dokazujejo nemški tovariši upravičenost in resnico delavskega gesla: V združenju je moč!

Iz delavskega zavarovanja.

Doslej so dobile porodnice, članice in svojke, **dečjo opremo** le, če je bilo dete živo še četrty dan po porodu. Odslej je ta praksa odpravljena in se nakaže dečja oprema porodnici vedno, da le ima predpisano članstvo treh mesecev in da se je dete rodilo živo, da ni mrtvo-rojeno. — **Upokojeni železničarji**, ki so zaposleni pri kakem podjetju in so sploh s kom v delovnem razmerju, so obvezani zavarovanju pri **QUZD**, ker ne morejo biti več člani bolniškega fonda za državno prometno osobje. — **Cerkveni nameštenci**. Glede odgovornosti, kdo jih je zavezan prijavljati in odjavljati, je rešeno, da so v to zavezani župniki, pa naj je bil doslej delodajalec ali župni urad ali cerkveno predstojništvo ali kdo drug.

Radio.

Slušna igra.

V letošnjem letu beležimo v evropskem radiu ogromen porast slušnih iger. Muzikalnemu programu se vedno močnejše postavlja ob stran dramski program. Podčrtati je pri tem treba dejstvo, da je baš to prodiranje slušnih iger ustvarilo novo dramsko vrsto z igrami, spisanimi nalašč za radio in njegove oddajne pogoje. Svetovna radijska Unija poroča, da so evropske oddajne postaje oddale tekom zadnjih osem mesecev nič manj nego 835 slušnih iger, od katerih je bilo 200 napisanih nalašč za radio. Ta ali ona izmed teh iger se bo gotovo v prevodu uprizorila pri vsakem narodu. Čas bi tudi že bil, da bi kljub znani slovenski dramski suši dobili tudi mi kdaj kako svojo slušno igro.

Borza dela.

Ljubljana. Delo je na razpolago: 4 čevljarjem, 2 hlapcem, 4 krojačem, 8 mizarjem, 2 navadnim delavcem, 1 steklarju, 5 zidarjem, 1 mlinarju, 9 kamnosekom, 2 tesarjem, 1 slaščičarju, 1 kuharju, 1 strikarskemu mojstru, 1 kleparju, 1 sodarju, 1 vajencu za pevosko obrt, 9 kmečkim deklam, 12 služkinjam, 2 kuharicam, 1 orožniški kuharici, 3 pletilkam, 1 bolniški strežnici, 1 šivilji, 1 šivilji-vajenki.

Maribor. Delo je na razpolago: 20 viničarjem, majarjem, 12 hlapcem, 4 pa-

stirjem, 10 kamnosekom izučenim, 3 puškarjem, 2 mesarjem, 2 čevljarjem, 3 kolarjem, 3 mlinarjem, 1 kovaču, 1 sodarju, 2 delavcem za poljsko delo. — Vajencem: kovaške, mlinarske, pekarske, kolarske, sodarske, kleparske, mizarjske, slikarske obrti in trg. stroke; 16 kuharicam, 34 služkinjam, 4 sobaricam, 1 varuški, 2 vzgojiteljicam, 1 bolniški strežnici, 2 kuharicam k orožnikom, 1 kuharici za uradniško menzo, 1 kuharici c. oficirsko obednico, 1 perici, 3 plačilnim natakarcam, 1 podnatakarcici, 1 servirki, 5 šiviljam za perilo, 1 šteparici gor. delov. čevljev, 3 delavkam, 1 hotelski sobarici, 3 šiviljskim vajencam.

Celje. Delo je na razpolago: 7 konjskim hlapcem, 2 hlapcem za govejo živino, 1 pastirju, 4 poljskim delavcem, 1 lončarju, 1 pečarju, 1 stekl. pomočniku, 1 stekl. pom. delavcu, 1 vrtnarju, 1 kovaču, 3 mizarjem, 1 sodarju, 1 tapetniku, 3 čevljarjem, 1 mlinarju, 1 peku, 1 raznašalcu kruha, 1 opekar. delavcu, 3 zidarjem, 2 črkoslikarjem, 1 strojniku, 1 trg. poslovođu, 12 vajencem, za Francijo 50 rudarjem, 10 stavb. in 10 stroj. ključavničarjem, 10 elektromehanikom, 25 tesarjem; 17 kmečkim deklam, 1 pletilki, 1 navijalki, 4 šiviljam perila, 2 šiviljam oblek-konfekcije, 6 kuharicam, 7 natakarcam, 1 hotel. sobarici, 2 kuhinjskim služkinjam, 3 trg. pomočnikom, 1 navadni delavki, 17 služkinjam, 3 sobaricam, 1 perici, 5 varuškam.

Dr. Krek Miha

javlja, da je odprl advokatsko pisarno v Ljubljani, Miklošičeva cesta 21, nova hiša Vzajemne zavarovalnice. — Telefon štev. 2912

RADIO

JOŽE MARKEŽ, JESENICE

Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke. Oglejte si stalno radio razstavo!

Pierre l'Ermitte:

37

Kako sem ubila svojega otroka

»Torej ostanemo tukaj?« vpraša ujec.

»Za zdaj že! In najbrž še tako kmalu ne bomo mogli nazaj!«

Dve uri so opazovali, kako se pripravlja nevihta. Solnce so že popolnoma pregrnili temni oblaki in včasi jih je oblihl curek zelo hladnega vetra. Vrh črnih oblakov so se nagromadili še drugi bakrene barve. Morske ptice so v velikih lokih krožile okoli otoka; sesti se niso upale, ker so se bale ljudi, a da bi odletele na morje, jih je plašila nevihta.

»Gospe in gospodje!« pravi Crépier, »najbolje bo zame in za vas, če se jaz odpravim nazaj k barki, da spustim še drugo sidro in sam ostanem tamkaj. Seveda, seveda, ni drugače! Saj veste, da se vse lahko zgodi, jaz pa ne bi posebej rad videl, da bi mi valovi raztreskali barko.«

»A če vam jo razbijejo? Kaj bi potem storili?«

»E, potem bi se kar s čolnom odpeljal do Herbaudière, odkoder bi prišel po vas.«

»Kdaj pa?«

»Jutri, pojutrišnjem... Veste, kadar se taka nevihta razsrdi, vam na glavo postavi vse vaše napovedi... A prišel bi, to pa že, to! Seveda, seveda! Name se lahko zanesete!«

Stari Crépier prime za ščitec svoje kape in si jo posadi na glavo, vzame kruh in mornarsko torbo, kamor je Dominik spustil še škatljo konzerv, in se s čuvajem svetilnika spusti proti čolnu, ki se je začel že resno vzpenjati na konopec, s katerim je bil privezan.

Videli so ga, kako se je spustil na morje. Čoln se je zdaj vzdigoval zdaj izginjal v valovih, da so že mislili, da ga je morje pogoltnilo. Naposled je vendarle prijadral k bregu, ker mu je pomagal neki mornar, ki je stal na obali in mu vrget vrv.

Izletniki so se ogledali, kje bi dobili kak primeren prostorček. Lolita in njeni ljudje se niso dosti zmenili za to nezgodo; malo so bili potrpežljivejši, a časa so imeli tudi dovolj. Tu ali tam, samo da so nekje.

»Ali kaj bomo jedli?« je skrbelo ujca. »Pa kje bomo ležali ali našli vsaj kakšno zavetje? Če bo količkaj deževalo, bomo mokri do kože, kot bi nas polil iz škafa, jaz pa sem oblečen čisto poletno!«

»Ne bojte se, dragi! Če bo sila, se lahko spravimo tudi v čuvajevo stanovanje.«

»Čuvajevo stanovanje? Malo prej sem videl tisto luknjo, ki ni večja od vašega žepnega robčka.«

»Bomo se pa malo stisnili!«

»Le kaj bomo jedli, jedli?«

»Slišal sem, da severni medvedi vso zimo prav dobro živijo edino od tega, da si ližejo šape.«

»Kar naj si jih ližejo, jaz pa bi rajši kaj drugega!«

V tem se je vrnil čuvaj svetilnika, ki jim je dopovedal, da ima žena hrane za ves teden in da se bo tudi drugo že kako naredilo. Za ležišče bo pač nekoliko teže, sicer pa, je menil, da vihar najbrže ne bo prinesel dosti dežja.

Morje pa je čedalje bolj besnelo in proti večeru so že na otok pljuskali valovi.

Krasno je bilo gledati razpenjene valove kot bi velikanski morski konji stresali svoje grive.

Pod nizkim, temnim nebom so se od vseh strani zgrinjali valovi, se prerivali in se vzpenjali drug nad drugega, kot bi se pogajali, kateri bo prvi navalil na breg.

Ob vznožju svetilnika so se z zamolklim šumom razbijali velikanski curki vode, da se je svetilnik kar majal. Raztepeni valovi so se dvigali kakor oblak, a vihar jih je takoj treščil nazaj ob skalovje in jih razgal.

Na morju je bilo videti tu in tam kakšno samotno ladjo, ki je bežala pred vihro.

Crépierjeva barka se je kakor preplašena žival vzpenjala na vse strani, poskakovala in se hotela sprostiti.

Hitro so pojedli ostanke zajtrka in pridali še nekaj toplih krompirjev, ki so bili tukaj dosti slajši ko doma.

Nato so krenili k svetilniku in posedli tako, da so bili varni pred burjo. Odtod so opazovali vihar, ki je tem bolj besnel čim bolj se je spuščala noč na razburkano morje.

Nenadoma so zagledali nekaj čudovitega; po časi in veličastno se je zasvetil veliki svetilnik, rdeč ogenj je planil na strahotne Boeufske čeri, ki so južno od Pilierja štrlele iz morja, in mnogoteril Devinske grebene. Za njim se je užgal drugi, pravi svetilnik, ki se je začel polagoma obračati in sipal na morje cele snope mavričnih žarkov, ki so se lomili v vodi.

Yholdyjevi in Presvesovi so se stisnili po dolgem ob granitni steni, ki jih je za silo varovala pred

vetrom, in se nikakor niso mogli odtrgati od divje krasote bobnečega morja.

Včasi je privršla jafa velikih ptic, ki jih je privabil slepeči soj luči, kateri je vsak trenutek na drugem kraju vrtal v temno noč. Ptice so letale s široko razpetimi krili in se z vso močjo zaletavale v steklene stene svetilnika, da je bilo čuti samo odsekan šklop, ko so s kljuni tleskile ob steklo; pri tem so si kajpada razbile glave in polomile krila, da so cepale na tla, kjer jih je takoj zagrabil vihar in jih v glušem tuljenju odnašal na odprto morje. Valovi so butali ob skalovje in brizgali raztepeno pene, vetrovi so dvigali in tulili in grom je bobnel kot bi se svet podiral...

Ujcu je bilo prvemu zadosti.

»Jaz grem spat! Saj sem že moker od temena do pete. Tako divjanje gledam rajši v kinu kakor tukaj.«

»Kje boš pa spal?«

»Ojej, bom že našel kakšen kotiček!«

Tipajoč in oprijemajoč se granitnih grebenov se je opotekal proti paznikovi hišici, da ga ne bi vihar treščil na tla, četudi ni bil lažji od sto kilogramov.

Vendar ga je bilo malo sram, ko je zapuščal varno razgledišče pod svetilnikom.

»Rožica, ako hočete iti? — Pa vi, gospa?« je vabil Dominikovo in Lolitino mater, da bi skril svojo zadrego.

»Hvala! Nekaj časa ostaneva še tukaj!«

Tudi Dominik je ostal, ker se ni mogel ločiti od veličastnega prizora. Nenadoma opazi, da Lolite ni nikjer. To ga ni posebno vznemirilo, ker je malo prej bil sam blizu trdnjave na robu pečine, ki gleda proti Atlantskemu morju. Tam se mu je zdel prizor še strašnejši in veličastnejši, le da je bilo do skale precej težko in nevarno plezati. Moral si se prihujeno spuščati od skale do skale in brez strahu iti mimo razjarjenih valov, ki so se penili in vzdigovali kakor oblak ter zavijali Pilierjski otok v ognjnalo pošastno plahutajočih megla.

Ker so razdivjani elementi neprenehoma ustvarjali nove podobe, ki so jih gledalci napeto motrili, so se samo zdaj pa zdaj spomnili drug drugega.

Tu pa tam je bilo slišati zaskrbljen klic:

»Mama, ali ste tukaj?«

»Sem.«

»Ali ste kaj mokri?«

»Precej.«

»A Lolita?«

»Pravkar je šla tod mimo.«